ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 15ης Δεκεμβρίου 2005 *

Στην υπόθεση C-26/04,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2004,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον G. Valero Jordana, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου της Ισπανίας, εκπροσωπούμενου από τον E. Braquehais Conesa, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann, N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή) και E. Levits, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουλίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Ισπανία, παραλείποντας, αφενός, να χαρακτηρίσει επισήμως ως ύδατα κολυμβήσεως τις παραλίες «A Videira», «Niño do Corvo» και «Canabal», οι οποίες βρίσκονται στον δήμο της Moaña, στην επαρχία Pontevedra, στην αυτόνομη κοινότητα της Γαλικίας, και παραλείποντας, αφετέρου, να υιοθετήσει πρόγραμμα για τον περιορισμό της ρυπάνσεως ως προς τη Ría de Vigo, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 1975, περί της ποιότητος

των υδάτων κολυμβήσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 108), και από το άρθρο 5 της οδηγίας 79/923/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 1979, περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων για οστρακοειδή (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 230).

Το νομικό πλαίσιο

2 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 76/160 ορίζει τα ύδατα κολυμβήσεως ως εξής:

«τα γλυκέα ρέοντα ή λιμνάζοντα ύδατα ή μέρη αυτών, όπως και το ύδωρ της θαλάσσης, στα οποία η κολύμβηση:

— επιτρέπεται σαφώς από τις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους μέλους

ή

— δεν απαγορεύεται και συνηθίζεται από μεγάλο αριθμό λουομένων».

3 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη καθορίζουν, για όλες τις περιοχές κολυμβήσεως ή για κάθε μία από αυτές, τις τιμές που εφαρμόζονται στα ύδατα κολυμβήσεως ως προς τις παραμέτρους που ορίζονται στο παράρτημα.

4 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να καταστεί η ποιότης των υδάτων κολυμβήσεως εντός προθεσμίας 10 ετών από της κοινοποιήσεως της παρούσης οδηγίας, σύμφωνη προς τις οριακές τιμές που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 3.»

5 Το άρθρο 1 της οδηγίας 79/923 διευκρινίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία αφορά την ποιότητα των υδάτων για οστρακοειδή και εφαρμόζεται στα παράκτια και τα υφάλμυρα ύδατα που υποδεικνύονται από τα κράτη μέλη [ως έχοντα] ανάγκη να προστατευθούν ή να βελτιωθούν για να επιτρέψουν τη ζωή και την ανάπτυξη των οστρακοειδών (μαλάκια δίθυρα και γαστερόποδα) και για να συνεισφέρουν κατ' αυτό τον τρόπο στην καλή ποιότητα των προϊόντων οστρακοειδών τα οποία καταναλώνονται άμεσα από τον άνθρωπο.»

6 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής:

«Τα κράτη μέλη [υποδεικνύουν για πρώτη φορά τα ύδατα] για οστρακοειδή σε διάστημα δύο ετών από την κοινοποίηση της παρούσας οδηγίας.»

7 Το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη καταρτίζουν προγράμματα με σκοπό να περιορίσουν τη ρύπανση και να εξασφαλίσουν ότι τα ύδατα που έχουν υποδειχθεί είναι σύμφωνα, σε διάστημα έξι ετών από την υπόδειξη που πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 4, με τις τιμές που καθορίζονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 3 καθώς και με τις σημειώσεις που περιλαμβάνονται στις στήλες G και I του παραρτήματος.»

8 Στο παράρτημα της οδηγίας 79/923 και στην παράμετρο 10, η οποία τιτλοφορείται «Κοπρανώδη κολοβακτηριοειδή/100 ml», αναγράφεται η τιμή αναφοράς «≤ 300 στη σάρκα του οστράκου και στο εσωτερικό υγρό». Η τιμή αυτή εμφανίζεται στη στήλη «G» του εν λόγω παραρτήματος, πράγμα που της προσδίδει κατ' αρχήν ενδεικτική και όχι δεσμευτική αξία για τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής.

9 Ωστόσο, η υποσημείωση 1, η οποία αφορά την εν λόγω παράμετρο 10, ορίζει τα εξής: «Ωστόσο, σε αναμονή υιοθετήσεως μιας οδηγίας περί προστασίας των καταναλωτών των οστρακοειδών προϊόντων, η τιμή αυτή θα πρέπει να τηρηθεί υποχρεωτικά για τα ύδατα όπου ζουν [οστρακοειδή που] καταναλώνονται άμεσα από τον άνθρωπο».

10 Δεδομένου ότι το άρθρο 395 της Πράξεως για την Προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΕ 1985, L 302, σ. 23) δεν προβλέπει υπέρ του Βασιλείου της Ισπανίας καμία παρέκκλιση όσον αφορά τις οδηγίες 76/160 και 79/923, η ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως της Ισπανίας έπρεπε να έχει καταστεί σύμφωνη προς τις δεσμευτικές οριακές τιμές που καθορίζει η οδηγία 76/160, από 1ης Ιανουαρίου 1986, και έπρεπε να έχουν καταρτισθεί τα προγράμματα που προβλέπει το άρθρο 5 της οδηγίας 79/923, το αργότερο μέχρι και τις 30 Οκτωβρίου 1987.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

11 Κρίνοντας ότι το Βασίλειο της Ισπανίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις οδηγίες 76/160 και 79/923, η Επιτροπή κίνησε κατά του κράτους μέλους αυτού την προβλεπόμενη από το άρθρο 226 ΕΚ διαδικασία λόγω παραβάσεως κράτους μέλους, απευθύνοντάς του, στις 25 Ιανουαρίου 2001, έγγραφο οχλήσεως.

12 Αφού απέρριψε τα επιχειρήματα που προέβαλε η Ισπανική Κυβέρνηση ως απάντηση στο εν λόγω έγγραφο οχλήσεως, η Επιτροπή κάλεσε το Βασίλειο της Ισπανίας, με αιτιολογημένη γνώμη της 1ης Ιουλίου 2002, να λάβει όλα τα απαιτούμενα μέτρα προς συμμόρφωση με τη γνώμη αυτή, εντός προθεσμίας δύο μηνών από της παραλαβής της.

13 Δεδομένου ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν απάντησε στην ως άνω αιτιολογημένη γνώμη, η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της προσφυγής

Επί της πρώτης αιτιάσεως, αντλούμενης από την παράβαση της οδηγίας 76/160

14 Όπως διευκρινίζει η Επιτροπή με το υπόμνημα απαντήσεως, η παράβαση την οποία προσάπτει στο Βασίλειο της Ισπανίας με την πρώτη αυτή αιτίαση είναι η παράλειψη χαρακτηρισμού τριών παραλιών της ακτής της Γαλικίας ως υδάτων κολυμβήσεως και όχι η παράλειψη τηρήσεως των δεσμευτικών οριακών τιμών που καθορίζει η οδηγία 76/160.

15 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 76/160 δεν επιβάλλει ρητώς στα κράτη μέλη την υποχρέωση να χαρακτηρίζουν επισήμως τις παραλίες ή άλλους τόπους ως περιοχές κολυμβήσεως.

16 Αντιθέτως, το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής ορίζει ως ύδατα κολυμβήσεως αυτά στα οποία η κολύμβηση είτε επιτρέπεται σαφώς από τις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους μέλους είτε δεν απαγορεύεται και συνηθίζεται από μεγάλο αριθμό λουομένων. Από το δεύτερο σκέλος του ορισμού αυτού προκύπτει ότι τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να ανέχονται την κολύμβηση σε ορισμένα ύδατα, χωρίς κατ' ανάγκη να τα χαρακτηρίζουν ως περιοχές κολυμβήσεως.

17 Όπως παρατηρεί ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 14 των προτάσεών του, η μη επιβολή, με την οδηγία 76/160, υποχρεώσεως επισήμου προσδιορισμού των εν λόγω υδάτων τονίζεται από το ότι άλλες οδηγίες σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας περιέχουν ρητή διάταξη η οποία επιβάλλει στα κράτη μέλη να χαρακτηρίσουν επισήμως ή να προσδιορίσουν ορισμένες περιοχές ή ορισμένα ύδατα μέχρι συγκεκριμένη ημερομηνία.

18 Εντεύθεν συνάγεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 76/160 δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προσδιορίσουν επισήμως τις περιοχές κολυμβήσεως, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή.

19 Κατά συνέπεια, η πρώτη αιτίαση δεν είναι βάσιμη και, επομένως, πρέπει να απορριφθεί.

Επί της δεύτερης αιτιάσεως, αντλούμενης από το άρθρο 5 της οδηγίας 79/923

20 Οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι το Βασίλειο της Ισπανίας χαρακτήρισε τα ύδατα της Ría de Vigo ως ύδατα για οστρακοειδή σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας 79/923.

21 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας ισχυρίζεται, κυρίως, ότι το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, το οποίο καθορίζεται στο άρθρο 1 αυτής, περιορίζεται στα ύδατα όπου ζουν τα οστρακοειδή τα οποία «καταναλώνονται άμεσα από τον άνθρωπο». Η οδηγία έχει έναν μόνο σκοπό: τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων που προορίζονται για την καλλιέργεια των μαλακίων που καταναλώνονται άμεσα από τον άνθρωπο. Κατά το Βασίλειο της Ισπανίας, καμία περιοχή της Ría de Vigo δεν αποτελεί περιοχή παραγωγής οστρακοειδών προοριζομένων για άμεση κατανάλωση από τον άνθρωπο. Συγκεκριμένα, η Ría de Vigo παράγει μόνον οστρακοειδή τα οποία υπόκεινται σε επεξεργασία καθαρισμού ή τοποθετούνται εκ νέου σε δεξαμενές πριν από την κατανάλωση. Κατά συνέπεια, η μη τήρηση της τιμής αναφοράς την οποία προβλέπει η οδηγία 79/923 δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 5 αυτής.

22 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πράγματι, το άρθρο 1 της οδηγίας 79/923 προβλέπει ότι η οδηγία αυτή έχει εφαρμογή στα παράκτια και τα υφάλμυρα ύδατα που υποδεικνύονται από τα κράτη μέλη ως έχοντα ανάγκη να προστατευθούν ή να βελτιωθούν για να επιτρέψουν τη ζωή και την ανάπτυξη των οστρακοειδών «και για να συνεισφέρουν κατ' αυτό τον τρόπο στην καλή ποιότητα των προϊόντων οστρακοειδών τα οποία καταναλώνονται άμεσα από τον άνθρωπο». Η φράση «για να συνεισφέρουν κατ' αυτό τον τρόπο στην καλή ποιότητα των προϊόντων οστρακοειδών τα οποία καταναλώνονται άμεσα από τον άνθρωπο» δεν περιορίζει, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 43 των προτάσεών του, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας στον σκοπό αυτόν, αλλά μάλλον επισημαίνει έναν περαιτέρω σκοπό που μπορεί να επιτευχθεί κατά τον ίδιο τρόπο, η δε χρήση του επιρρηματικού προσδιορισμού «κατ' αυτό τον τρόπο» είναι συναφώς σημαντική. Από τη διατύπωση αυτή προκύπτει ότι η εν λόγω οδηγία έχει εφαρμογή σε όλα τα ύδατα για οστρακοειδή, είτε τα οστρακοειδή που ζουν στα ύδατα αυτά προορίζονται για άμεση κατανάλωση από τον άνθρωπο είτε για κατανάλωση μετά από επεξεργασία.

23 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από τη διατύπωση της υποσημειώσεως 1, η οποία αφορά την παράμετρο 10 του παραρτήματος της οδηγίας 79/923. Η υποσημείωση αυτή διευκρινίζει ότι η κατευθυντήρια τιμή για τα κοπρανώδη κολοβακτηρίδια πρέπει για ορισμένο διάστημα να θεωρείται ως υποχρεωτική τιμή «για τα ύδατα όπου ζουν [οστρακοειδή που] καταναλώνονται άμεσα από τον άνθρωπο». Εντεύθεν συνάγεται ότι η καθορισθείσα τιμή διατηρεί τον κατευθυντήριο χαρακτήρα της όσον αφορά τα ύδατα στα οποία ζουν οστρακοειδή που δεν καταναλώνονται άμεσα από τον άνθρωπο, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η οδηγία αυτή έχει όντως εφαρμογή στα εν λόγω ύδατα.

24 Η ερμηνεία αυτή συμβιβάζεται επίσης προς τον σκοπό της οδηγίας 79/923, όπως αυτός προκύπτει από το προοίμιό της. Συγκεκριμένα, από την πρώτη, την τρίτη, την έβδομη και τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής συνάγεται ότι η οδηγία σκοπεί στην προστασία των υδάτων για οστρακοειδή εν γένει, είτε τα οστρακοειδή που ζουν σ' αυτά προορίζονται για άμεση κατανάλωση από τον άνθρωπο είτε όχι.

25 Επομένως, δυνάμει του άρθρου της 1, η οδηγία 79/923 έχει εφαρμογή στα ύδατα της Ría de Vigo.

26 Το Βασίλειο της Ισπανίας ισχυρίζεται, επικουρικώς, ότι κατάρτισε ένα συνολικό πρόγραμμα περιορισμού της ρυπάνσεως στη Ría de Vigo και ότι εκπονήθηκε ένα πρόγραμμα μέτρων σταδιακού περιορισμού της ρυπάνσεως. Έτσι, οι ισπανικές αρχές ενήργησαν σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας 79/923.

27 Η Επιτροπή δεν αμφισβητεί την ύπαρξη των προγραμμάτων αυτών, αλλά φρονεί ότι πρόκειται περί γενικών προγραμμάτων για την επεξεργασία των λυμάτων, τα οποία δεν ανταποκρίνονται στα κριτήρια ενός προγράμματος για τον περιορισμό της ρυπάνσεως που αφορά ειδικά τα ύδατα για οστρακοειδή, υπό την έννοια του άρθρου 5 της οδηγίας 79/923.

28 Από την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996, C-298/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1996, σ. I-6747, σκέψη 24), προκύπτει ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 79/923 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να καταρτίσουν συγκεκριμένα προγράμματα με σκοπό να περιορίσουν τη ρύπανση των υδάτων για οστρακοειδή.

29 Δεδομένου ότι τα προγράμματα περιορισμού της ρυπάνσεως τα οποία ανέφερε το Βασίλειο της Ισπανίας με το υπόμνημα αντικρούσεως δεν αποτελούν συγκεκριμένα προγράμματα με σκοπό να περιορίσουν τη ρύπανση των υδάτων για οστρακοειδή, στοιχειοθετείται η προβαλλόμενη παράβαση κράτους μέλους.

30 Επομένως, η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής πρέπει να θεωρηθεί βάσιμη.

31 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, παραλείποντας να υιοθετήσει πρόγραμμα για τον περιορισμό της ρυπάνσεως των υδάτων για οστρακοειδή της Ría de Vigo, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5 της οδηγίας 79/923.

Επί των δικαστικών εξόδων

32 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Ωστόσο, κατά το άρθρο 69, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων ή εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι. Δεδομένου ότι η Επιτροπή και το Βασίλειο της Ισπανίας ηττήθηκαν μερικώς, πρέπει να υποχρεωθούν να φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

1) **Το Βασίλειο της Ισπανίας, παραλείποντας να υιοθετήσει πρόγραμμα για τον περιορισμό της ρυπάνσεως των υδάτων για οστρακοειδή της Ría de Vigo, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5 της οδηγίας 79/923/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 1979, περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων για οστρακοειδή.**

2) **Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.**

3) **Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το Βασίλειο της Ισπανίας φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.**

(υπογραφές)